

Thành tựu về hợp tác giáo dục Việt Nam - Hàn Quốc trong giai đoạn hiện nay

Lê Văn Dũng*, Nguyễn Hữu Phúc**

*ThS. Trường Cao đẳng Sư phạm Trung ương - Nha Trang

**ThS. Hội Khoa học Lịch sử tỉnh Thừa Thiên Huế

Received:17/11/2023; Accepted:20/11/2023; Published:24/11/2023

Abstract: Vietnam - Korea relations were officially established on December 22, 1992. After 30 years of construction and development, overcoming historical fluctuations, the bilateral relationship between Vietnam and Korea has achieved many important achievements in many fields, including cooperation in education. In the first two decades of the 21st century, the two countries promoted education and training cooperation on both people-to-people exchange and state diplomacy channels. The article deeply analyzes the achievements in the field of education between Vietnam and Korea in the first two decades of the 21st century.

Keywords: Cooperation, Vietnam, Korea, Education.

1. Đặt vấn đề

Quan hệ Việt Nam - Hàn Quốc đã trải qua chặng đường 30 năm kể từ ngày hai nước thiết lập quan hệ ngoại giao (1992-2022). Hơn 30 năm qua, quan hệ Việt Nam - Hàn Quốc (VNHQ) đã phát triển mạnh mẽ, hiệu quả và đạt được nhiều thành tựu nổi bật trên nhiều lĩnh vực, đáp ứng yêu cầu, lợi ích của nhân dân hai nước và đóng góp vào sự hoà bình, ổn định và phát triển của khu vực và trên thế giới.

Có thể nói, sau gần 30 năm kể từ khi thiết lập quan hệ ngoại giao năm 1992, quan hệ hợp tác VNHQ không ngừng được mở rộng và đi vào chiều sâu, thậm chí đã có những bước phát triển nhanh mà khi so sánh với các mối quan hệ với các nước khác trên thế giới, nhất là kể từ sau khi hai nước nâng cấp quan hệ lên Đối tác hợp tác chiến lược VNHQ năm 2009. Hiện nay, hai nước đã và đang có quan hệ hợp tác sâu rộng trên mọi lĩnh vực, trong đó có hợp tác giáo dục (GD). Thành tựu hợp tác trên lĩnh vực GD giữa hai nước đã được cụ thể hoá thông qua hàng loạt các hoạt động giao lưu và hợp tác của các chương trình hợp tác, trao đổi về GD và phát triển nguồn nhân lực.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Cơ sở của hợp tác giáo dục Việt Nam – Hàn Quốc

Việt Nam và Hàn Quốc đều là những quốc gia ở Đông Á, có nhiều nét tương đồng về lịch sử, văn hoá và từ lâu đã có mối quan hệ tốt đẹp với nhau. VNHQ đều là những quốc gia có đường bờ biển dài. Và chính yếu tố biển đã tạo điều kiện thuận lợi cho

giao lưu kinh tế và văn hoá. Hai nước đã có sự giao lưu, hội tụ giữa các nền văn hoá lớn của khu vực và thế giới.

Đều nằm trong khu vực chịu ảnh hưởng của văn hoá Trung Hoa, VNHQ đều sớm tiếp thu nền văn hoá này một cách sáng tạo, biến thành một thành tố của nền văn hoá dân tộc mình. Như vậy, tiếp nhận văn hoá ngoại lai, tạo lập bản sắc văn hoá mới được coi đó là đặc điểm chung trong sự phát triển văn hoá của VNHQ. Mặt khác, cả hai dân tộc cùng có nền văn minh nông nghiệp của văn hoá Đông Á. Trên nền tảng văn hoá trồng lúa nước, cơ cấu xã hội, tổ chức xóm làng, gia đình của hai nước cũng có nhiều điểm tương đồng. Cũng vì cư dân nông nghiệp, hai nước đều chú ý đến nguồn nước, sống hoà mình vào thiên nhiên, thích ăn rau củ, thủy sản, dùng bữa để ăn.

Dưới góc độ lợi ích quốc gia, có thể thấy rằng, Hàn Quốc là một “cường quốc bậc trung đang lên” đang tìm kiếm vai trò chính trị tương xứng với vị trí kinh tế của mình. Do đó, VN được xem là đối tác quan trọng để Hàn Quốc có thể hợp tác nhằm mở rộng con đường vươn ra thế giới, nhất là tại khu vực châu Á – Thái Bình Dương. Ở chiều ngược lại, VN rất cần nguồn lực, cả về đầu tư lẫn khoa học công nghệ của Hàn Quốc để nâng tầm phát triển của quốc gia. Nếu hai nước biết tận dụng tốt lợi thế so sánh, VNHQ sẽ có những bước phát triển mạnh mẽ trong hợp tác, đưa lại lợi ích to lớn cho cả hai bên.

2.2. Những thành tựu trong hợp tác giáo dục giữa Việt Nam - Hàn Quốc

Hợp tác GD là một trong những lĩnh vực được cả

hai nước ưu tiên và từng bước nâng tầm lên “Quan hệ đối tác hợp tác chiến lược” như Tuyên bố chung đã khẳng định vào tháng 10/2009.

Hai bên cũng đã liên tục có những cuộc trao đổi, hội đàm về hợp tác GD và phát triển nguồn nhân lực. Trong giai đoạn 2016 – 2020, GD cũng được coi là một trong các ưu tiên trong Chiến lược đối tác phát triển của Hàn Quốc với VN. Theo thống kê của Cục Đầu tư nước ngoài, Bộ Kế hoạch và Đầu tư, tính đến cuối tháng 10/2017, đầu tư trực tiếp của Hàn Quốc vào VN trong lĩnh vực GD đạt gần 66 triệu USD với 62 dự án, chiếm khoảng gần 9% tổng vốn đầu tư nước ngoài vào lĩnh vực này của VN.

Trong hơn hai thập kỉ hợp tác GD, hai nước đã đạt được nhiều thành tựu trên nhiều lĩnh vực như: trao đổi tài liệu thông tin, cử cán bộ giảng dạy, giáo sư VN sang nghiên cứu tại Hàn Quốc; hỗ trợ dạy nghề, cấp học bổng, hợp tác khoa học – công nghệ liên quan về GD,... Tính đến năm 2015, tổng số du học sinh VN ở Hàn Quốc là 4.451 người, năm 2016 là 8.293 người và năm 2017 là 14.614. Và con số này tiếp tục tăng, theo số liệu thống kê từ Cục Quản lý xuất, nhập cảnh Hàn Quốc, vào năm 2019, VN là quốc gia có số du học sinh tại Hàn Quốc lớn thứ hai với 37.426 SV, chỉ đứng sau Trung Quốc. Cụ thể, hiện có hơn 160.165 SV nước ngoài đang theo học các chương trình GD bậc ĐH tại Hàn Quốc, trong đó số sinh viên VN chiếm 23,4%, tăng gấp 14 lần so với năm 2009.

Hiện nay, Hàn Quốc là một trong những quốc gia tích cực hỗ trợ các chương trình học bổng và hỗ trợ giáo dục đào tạo cho VN. Có thể nói, việc Chính phủ Hàn Quốc cung cấp các học bổng cho cả GV và sinh viên VN đã giúp GV và SV Việt Nam có cơ hội tiếp cận với môi trường GD tiên tiến của thế giới, góp phần vào việc xây dựng hệ thống GD Việt Nam được tốt hơn. Đối với Hàn Quốc, việc đẩy mạnh hợp tác GD Việt Nam qua các học bổng, hỗ trợ GD ĐT sẽ góp phần giúp quốc gia này quảng bá thương hiệu GD của mình không chỉ đến VN mà còn trên trường quốc tế. Nhắc đến sự hỗ trợ đào tạo, không thể không nhắc đến vai trò của Cơ quan hợp tác quốc tế Hàn Quốc (KOICA) và Quỹ giao lưu quốc tế Hàn Quốc (KF). Bên cạnh việc cử các chuyên gia sang VN dạy tiếng Hàn, KOICA và KF đã hỗ trợ kinh phí cho khoảng 2.300 cán bộ thuộc các lĩnh vực khác nhau của VN sang Hàn Quốc học tập, bồi dưỡng nâng cao trình độ⁴. Bên cạnh đó, hằng năm, KOICA cử 6 - 10 chuyên gia tình nguyện sang công tác theo yêu cầu của các cơ sở GD Việt Nam, trong số đó đáng lưu ý là các chuyên gia dạy tiếng Hàn hay ngành Hàn Quốc

học. Ở VN, phong trào học tiếng Hàn cũng phát triển mạnh mẽ. Trong 28 nước tham dự kỳ thi năng lực tiếng Hàn (TOPIK) năm 2005, VN xếp vị trí thứ 3 với 1.281 thí sinh, chỉ đứng sau Nhật Bản với 7.998 thí sinh và Trung Quốc với 6.003 thí sinh.

Ngoài ra, các tập đoàn lớn của Hàn Quốc, như tập đoàn Lotte đã trao Quỹ học bổng Lotte Foundation cho 78 SV đến từ 10 trường ĐH tại Hà Nội vào ngày 23/10/2018, với tổng giá trị học bổng là 23.400 USD, mỗi suất học bổng trị giá 300 USD. Các trường đại học có SV được nhận học bổng gồm ĐH Hà Nội, ĐH Ngoại thương, ĐH Bách khoa Hà Nội, ĐH Xây dựng, ĐH Kinh tế quốc dân, ĐH Thăng Long, Học viện Tài chính và ba trường thuộc ĐH Quốc gia Hà Nội là ĐH Ngoại ngữ, ĐH Kinh tế và Đại KHXH và NV.

Xuất phát từ việc rất nhiều doanh nghiệp, công ty Hàn Quốc tuyển nguồn nhân lực từ VN nên họ đã thực hiện nhiều chương trình liên kết GD ĐT, nhằm phát triển nguồn nhân lực trình độ cao và nâng cao khả năng ngoại ngữ. Công ty Cổ phần Hiệp hội VKBIA và Tập đoàn Giáo dục VISANG tại VN là những đơn vị tiên phong trong việc đẩy mạnh liên kết với VN. Mặc dù trong bối cảnh đại dịch Covid-19 đang diễn ra phức tạp, Hiệp hội Doanh nhân & Đầu tư VN - Hàn Quốc (VKBIA), Công ty Cổ phần Hiệp hội VKBIA và Tập đoàn Giáo dục VISANG tại VN đã ký kết biên bản ghi nhớ hợp tác toàn diện theo hình thức trực tuyến vào ngày 29/9/2021, với việc thực hiện chương trình liên kết GD ĐT nhằm đáp ứng nguồn nhân lực làm việc tại các doanh nghiệp FDI, công nghiệp phụ trợ và các doanh nghiệp sản xuất. Cũng trong dịp này, phía VKBIA và VISANG sẽ đẩy mạnh xây dựng hệ thống GD ĐT liên quan đến tiếng Hàn, các khóa học trực tuyến thông qua nền tảng đào tạo “Master K,” nền tảng GD tiếng Hàn trực tuyến áp dụng công nghệ 4.0; xây dựng chương trình GD, nâng cao chất lượng đào tạo GV cho VN chuyên về văn hóa và ngôn ngữ Hàn Quốc và phát triển định hướng nghề nghiệp, trong đó có áp dụng mô hình đào tạo và GD tiên tiến của Hàn Quốc. Bên cạnh đó, Chủ tịch Hiệp hội VKBIA cũng đã công bố quyết định thành lập “VKBIA ACADEMY,” một đơn vị mới trực thuộc Hiệp hội, là đơn vị chuyên trách trong việc phối hợp GD ĐT tiếng Hàn và các lĩnh vực có liên quan khác.

Bên cạnh đó, Hàn Quốc còn hỗ trợ xây dựng, tài trợ về CSVC cho VN, nhờ vậy mà chất lượng cũng như cơ sở vật chất GD Việt Nam ở một số trường đại học, trung tâm, viện nghiên cứu và cả các trường phổ thông tại VN từng bước được nâng cấp. Tháng

7/2015, Bộ Giáo dục Hàn Quốc ký kết Bản ghi nhớ (MOU) với Bộ GD&ĐT Việt Nam về việc xây dựng và vận hành các phòng học điện tử. Theo các Bản ghi nhớ này, Hàn Quốc sẽ cung cấp các trang thiết bị CNTT cần thiết như bảng điện tử, bục giảng điện tử, máy tính xách tay cho học sinh VN để xây dựng các phòng học này. Hay trường Cao đẳng CNTT Hữu nghị Việt - Hàn được xây dựng bằng nguồn viện trợ không hoàn lại 10 triệu USD của Chính phủ Hàn Quốc vào năm 2007 tại thành phố Đà Nẵng, đô thị lớn thứ ba của VN. Trong thời gian bốn năm (2012-2016), KOICA sẽ đầu tư 5,4 triệu USD xây dựng trung tâm IT, khu phòng thí nghiệm; hỗ trợ trang thiết bị, chương trình đào tạo [1].

Về lĩnh vực hợp tác GD nghề nghiệp cũng thu được nhiều thành tựu nhất định. Trong đó đã có nhiều dự án hoàn thành như: Dự án Thành lập 5 trường Cao đẳng nghề VNHQ do Hàn Quốc tài trợ thời gian thực hiện Dự án: 9/2008-12/2016; Dự án phát triển Trường CĐ nghề Việt – Hàn ở Nghệ An với thời gian thực hiện: 2007-2008; Dự án thành lập Trường CĐ nghề Việt – Hàn tại tỉnh Bắc Giang, thời gian thực hiện: 2010 – 2014; Dự án phát triển Trường trung cấp nghề ở Quảng Trị thành Trường CĐ nghề Việt – Hàn tỉnh Quảng Trị, thời gian thực hiện: 2011 – 2013; Dự án phát triển Trường CĐ nghề Thanh niên Dân tộc Tây Nguyên (tỉnh Đắk Lắk), thời gian thực hiện: 2013 – 2016; Dự án “Nâng cao năng lực nhằm thiết lập hệ thống đánh giá và cấp chứng chỉ kỹ năng nghề quốc gia tại VN” do Chính phủ Hàn Quốc tài trợ, thời gian thực hiện: 12/2011-12/2013. Cũng trong tháng 8/2020, Bộ LĐTB & XH và Cơ quan hợp tác quốc tế Hàn Quốc ký kết Bản ghi nhớ trong lĩnh vực GD nghề nghiệp. Theo đó, hai bên tiếp tục tăng cường tăng cường hợp tác GD nghề nghiệp trên tinh thần thiết thực, ở các cấp độ khác nhau như chính phủ, địa phương, doanh nghiệp, cơ sở đào tạo... thông qua các hoạt động như ký kết thỏa thuận hợp tác giữa các cơ sở GD nghề nghiệp của VN với các doanh nghiệp Hàn Quốc tại VN, tăng cường hợp tác, liên kết đào tạo giữa các cơ sở giáo dục của VN với cơ sở GD nghề nghiệp Hàn Quốc.

Nhận thức được Hàn Quốc là quốc gia có nhiều kinh nghiệm sau bốn thập niên phát triển kinh tế với các chiến lược, chính sách chú trọng phát triển khoa học – công nghệ, VN đã chủ động, tích cực trao đổi, hợp tác với Hàn Quốc trên lĩnh vực khoa học công nghệ, đặc biệt là chú trọng đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao cho đất nước. Các hình thức chủ yếu là trao đổi cán bộ, đào tạo dài hạn và ngắn hạn, tổ chức các lớp học chuyên đề, các hội nghị và hội thảo

khoa học. Tháng 10/2012, Bộ KH và Công nghệ VN và Bộ trưởng Bộ GD, Khoa học và Công nghệ Hàn Quốc đã ký Biên bản ghi nhớ (MOU) giữa hai nước về hợp tác trong lĩnh vực khoa học và công nghệ tại Seoul. Theo nội dung ký kết trong Bản ghi nhớ, phía Hàn Quốc sẽ hỗ trợ các dự án nghiên cứu chung liên quan tới khoa học công nghệ như công nghệ điện tử, công nghệ vật liệu, CNTT, công nghệ sinh học ... Đến năm 2009, được sự hỗ trợ của Viện KH và Công nghệ VN và sự hợp tác từ các nhà khoa học của ĐH Quốc gia Seoul, Hàn Quốc, Viện Vật lý đã tổ chức “Hội thảo VNHQ về quang tử tiên tiến”. Có thể nói, thông qua những diễn đàn về hợp tác khoa học công nghệ, quan hệ hai nước ngày càng được phát triển, trong bối cảnh VN đang là điểm sáng của thu hút đầu tư và nguồn lực khoa học công nghệ cao.

3. Kết luận

Văn hoá và GD là nguồn lực to lớn, là cầu nối, kênh dẫn truyền không thể thiếu được đối với mối quan hệ hợp tác song phương VNHQ. Tuy nhiên, thực tế cho thấy, mối quan hệ về GD vẫn chưa thật sự ngang tầm với tiềm năng sẵn có của hai nước. Vì vậy, việc đẩy mạnh hợp tác trong lĩnh vực GD giữa VN với Hàn Quốc cần được thúc đẩy mạnh mẽ hơn nữa thông qua nhiều kênh khác nhau, ngoại giao nhân dân trở thành kênh ngoại giao quan trọng góp phần cùng với ngoại giao nhà nước để thúc đẩy mối quan hệ hai nước phát triển tốt đẹp. Quan trọng hơn, giữa hai quốc gia cần phải có sự hợp tác chặt chẽ để cùng nhau giải quyết các vấn đề có thể nảy sinh trong tiến trình hợp tác hữu nghị giữa hai dân tộc VNHQ. Mặc dù còn nhiều thách thức trong bối cảnh thế giới và khu vực có nhiều biến chuyển khó lường, nhưng quan hệ VNHQ sẽ tiếp tục phát triển theo chiều hướng có lợi cho cả hai bên, trong đó hợp tác GD là nền tảng quan trọng hàng đầu giúp cho mối quan hệ hai nước trở nên vững chắc và tin tưởng nhau trong quá trình cùng tiến tới thịnh vượng.

Tài liệu tham khảo

1. Bảo Nhân dân (2012), *Hàn Quốc hỗ trợ nâng cấp trường Đại học Việt Hàn*, truy cập tại địa chỉ: <https://nhandan.vn/tin-tuc-giao-duc/han-quoc-ho-tro-nang-cap-truong-dai-hoc-viet-han-392496/>, ngày 2/6/2023.
2. Đặng Hoàng Linh & Vũ Thị Kim Oanh (2021), *Đẩy mạnh kết nối, hợp tác giáo dục và đào tạo Việt Nam - Hàn Quốc*, truy cập tại địa chỉ: <https://www.quanlynhanuoc.vn/2021/04/20/day-manh-ket-noi-hop-tac-giao-duc-va-dao-tao-viet-nam-han-quoc/>, ngày 1/6/2023.